

[Juul-Madsen.]

ministeren, alt sammen gående ud på at kulegrave og undersøge problemerne omkring de værnepligtiges økonomiske og sociale forhold. Der er i udvalget bred enighed om, at man bør arbejde henimod at bedre disse forhold i takt med den forbedring, der sker i samfundet i al almindelighed, og der er enighed om, at det ikke alene er af betydning for den enkelte værnepligtiges psykiske og fysiske velbefindende, men at det naturligvis også har betydning for forsvarrets effektivitet, at der skabes det bedst mulige grundlag for et passende arbejdsklima for de indkaldte værnepligtige.

Personlig er jeg af den opfattelse, at for det store flertal af de værnepligtiges vedkommende er det ikke den kontant udbetalte løn, der for så vidt er den afgørende faktor i forbindelse med den værnepligtiges trivsel. Jeg tror derimod, at det, vi kan kalde det daglige miljø, herunder indkvarteringsforholdene — vel først og fremmest indkvarteringsfaciliteterne, dernæst kostforplejningen — er af meget afgørende betydning, og jeg er glad for, at forsvarsministeren for længe siden har foretaget forbedringer og indledt undersøgelser i retning af at tilvejebringe et moderne kostforplejningssystem på cafeteriabasis. Jeg tror også, at det stadig vil være ønskeligt, at en del naturalydelse bibeholdes. Først derefter, det er min opfattelse, er det den kontante løn, der kommer ind som en naturligvis yderligere interessant faktor for den værnepligtige.

Der har altså været enighed om i udvalget, at man skal arbejde henimod et system, hvor man forbedrer vilkårene, og man har opnået enighed med forsvarsministeren om, at denne via talsmændene nu går i gang med at skabe den ønskede forbedring.

Når man ønsker et effektivt forsvar, og det ønsker det konservative folkeparti, inden for rammerne af den fredsbevarende alliance, vi er tilsluttet, så må man selvfølgelig også betale omkostningerne, herunder rimelige vilkår for de indkaldte værnepligtige, og det konservative folkeparti kan derfor tilslutte sig det forslag, der her skal til afstemning.

Arne Christiansen: Som det fremgår af betænkningen er der i udvalget enighed om, at de værnepligtiges forhold må forbedres,

økonomisk som socialt. I princippet er der også — med en enkelt undtagelse — enighed om en egentlig aflønning efter de retningslinjer, der er udstukket i klimaudvalgets betænkning. Men som det ved tidligere behandlinger her i tinget er fremhævet, må sådanne forbedringer ske gradvis, tilpasset efter de økonomiske muligheder og med hensyntagen til de mest presserende behov.

Som det allerede er fremhævet her i dag, vil jeg også gerne pege på, at forsvarsministeren i udvalget har oplyst, at en række forbedringer f. eks. vedrørende kostforplejning vil kunne gennemføres administrativt, og at der allerede er taget initiativ i så henseende på en række områder. Jeg kan derfor med fuld sympati for de tanker, der ligger til grund for forslaget, på mit partis vegne anbefale at stemme for det.

Bilgrav-Nielsen: Da dette forslag var til behandling her i tinget første gang den 23. oktober 1968, gav jeg udtryk for, at vi i det radikale venstre var glade for det initiativ, der var taget, og jeg gav udtryk for, at vi ønskede, at vi måtte nå frem til en egentlig aflønning af de værnepligtige. Vi kan derfor være tilfreds med den udformning, som betænkningen har fået, og jeg har ikke mange bemærkninger at gøre.

Når det nævnes i betænkningen, at man i større omfang skal stille imod at få kostforplejningen afløst af cafeteria-systemet, så vil jeg dog gerne gøre den bemærkning, at det er understreget i betænkningen, at denne cafeteriaordning skal gælde alt personel. Jeg vil gerne understrege det, fordi det er min opfattelse, at det er væsentligt, at vi indretter os på en sådan måde på de nye kaserner med disse cafeteria-systemer, at der bliver et fælles bispisningssted for alle personelgrupper på kasernerne. Jeg mener, at tiden er løbet fra den adskillelse, vi har mellem officersgruppen, de menige og andre grupper; jeg mener, det er noget, vi må have øjnene åbne for, således at vi også ad den vej kan være med til at skabe mere, hvad skal vi sige, civiliserede forhold også på den militære arbejdsplads.

Derudover ville jeg gerne i tilknytning til det forslag, vi her behandler og står over for vedtagelsen af, nok en gang udtrykke min glæde over, at der fra det såkaldte klimaudvalg er kommet en række gode forslag, som